

raskrscicama, kupeći usput uglavnom putnike s kupljenim voznim kartama za relacije — kultura između birokratskih i samoupravnih odnosa, ekonomistička vrednovanja kulture i pozicije i mogućnosti kritike kod nas.

Među prvim putnicima koji su uneli ton uznemirenosti, bili su Zagrepčani Zeljko Raiout i Daniel Dragojević. Misli su njihove bile pune pesimizma i duhovitih dosetki na račun kulture i šarma. Najviše aplauza i dijaloga izazvalo je njihovo poređenje savremenih kulturnih poslenika sa Don Kihotom. Kasnije su im se pridružili Božidar Jakšić, Svetozar Piletić, Ostoja Kisić, Vasilije Kalezić, Raša Popov, Milan Vlajčić, Milovan Vitezović, Adam Puslojić, Tomislav Ketig i drugi.

Anegdotski način kazivanja koristili su mnogi govornici izmamljujući smeh na mladim licima intelektualaca zabrinutih nad sudbinom kulture, a time i ovoga društva uopšte. Bilo je mnogo metaforičnog i duhovitog izlaganja misli o našoj kulturnoj situaciji, i Zagor u dvorani koji ih je propraćao nijedan put nije bio izraz negodovanja.

Ali, isto bi tako bilo nepravilno u ovakvim dijalozima koji su imali boju kuloarskog vica, tražiti isključivo samodopadljivost mladosti, želju za isticanjem po svakom cenu. Svaki govornik, svaki putnik ovoga vlaka bez voznog reda nazvanog Stražilovski susret, govorio je s iskrenom namernom da saopšti svoja neslaganja, strahovanja, nadanja i dileme. Mada je bilo i onih koji su na ovom skupu proveravali svoja znanja iz marksističke literature.

Nepravilno bi bilo takođe tvrditi da je ovaj vlak bez voznog reda zalutao i završio na slepom koloseku. Nije sasvim promašio svoj cilj. Ako i nije dao rešenja za sva pitanja postavljena ova tri dana, upoznao je putnike međusobno, omogućio im razmenu mišljenja da potvrde ili odbace svoje sumnje kroz dijalog, nađu oslonac za svoje stavove, uporišta za svoje tvrdnje.

U stvari, dijalog sa IV stražilovskog susreta započet je još odavno. On je ovde samo nastavljen, jer njegova je suština — egzistencijalni problemi mladih stvaralaca koji se bore za svoje mesto pod suncem u ovom društvu.

STRAH OD STARIH SAMOUPRAVLJAČA

Razgovori su ovi započeti još davno i nije bilo suviše optimistički verovati da se oni mogu završiti za tri novosadska dana? Stvari su samo nešto jasnije, ali ovaj skup ni snage, ni kompetencije nije imao da dađe sve odgovore o jednom društvu u previranju.

Jedno je sigurno: mladima ne promiču novi procesi koji se dešavaju oko njih, naročito ovi samoupravni. Druga je stvar koliko oni u njima vide svoju budućnost i svoje mesto. Tačnije, mladi ne strepe od samoupravljanja, već od starih samoupravljača. Više veruju u principe, nego u ljude. I više su za kritiku prakse, nego za kritiku principa.

Iako je pretila opasnost da IV stražilovski susret postane priredba erudicije i eklektike, on to nije postao. Bio je celo vreme na ivici ekshibicije znanja i šarmantnih jadikovki, što je razočaralo one koji su očekivali razrešenje Gordijevog čvora baš na II spratu novosadskog Radničkog univerziteta.

Vlak bez voznog reda vozio je onako kako su mladi znali i umeći. Jednostavno, mladi intelektualci nisu navukli masku naučnog simpozijuma sa pisanim referatima i koreferatima.

Govorili su sa uverenjem u svoje istine, u svoje otkrovenje sveta, govorili sa više ili manje vatre i mašte. Neki su govorili, a neki su ćutali.

Tako je u svakom vozu, čak i u onom sa voznim redom.

(Dnevnik, 17. mart 1968.)

Gordana DIVLJAK-AROK

radivoj šajtinac

OPLOD

to sad

kikotava zvona starosti
u suzi moje divokoze
planinom se grle neprijateljstva
to sad
osvrnut po gde koji maljavi hum
vesela vojska u ženskom vezu
mrivi kaktus ruke

to sad

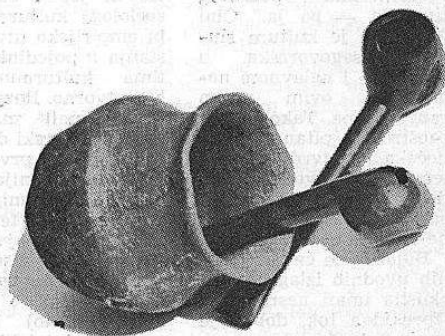
redosled oznojanog cveća
šuštave lešine nevidljivih ptica
nejasan korov glave
to sad
penušavo prevrtanje reljefa
mužjačka vatra u plodnoj nesanicu
planinom se grle neprijateljstva.

PO NEMILU, PO NEDRAGU

koga čekaš na crkvenom ulazu upita on vranu
vrana odlete na kupolu
on ode na kupolu za njom i umrsi se u zvona
htede vrana da se nasmeje ali on progovori
nemoj reći ti biće ti krivo
vrana ode na šiljak on je mogao da je vidi
i kad prestade zvonjava on ode na šiljak
bito je dole već mnogo ljudi koji su ih posmatrali
on opef uplita vranu koga čekaš
nemoj reći ti biće ti krivo
vrana izvuče kljun iz žutog oblaka i ispusti
nekoliko kapi krvi na njegovu znatiželju
vrana pade na basamak uz negodovanje

on se sude na basamak priđe vrani
gledaju nas reče vrana ti postade bela
on joj vratiti njene crvene kapi i ona postade

on se uplaši i pade s basamaka
ležeći u kostolomu on vide
kako crna crncata vrana sleće na ulaz.

POSLE IV STRAŽILOVSKOG SUSRETA

vlak bez voznog reda

KAO I U VOZU, NA SKUPU MLADIH INTEKTUALACA U NOVOM SADU NEKO JE GOVORIO, A NEKO ĆUTAO

Preuzimajući ulogu predsedavajućeg prve seanse Stražilovskog susreta, glavni urednik lista „Uj simposion“ Janoš Banjai verovatno nije bio svestan da je, napominjući da razgovori nemaju utvrđeni, vozni red, izrekao jednu veliku istinu o skupu mladih intelektualaca. Vozni red je bio neutvrđen, pa se svako vozio kako je i koliko hteo, ekspresno ili sporovozno, prvom ili drugom klasom.

Namere organizatora bile su svakako dobro namerne i pune vere u nekonvencionalni način održavanja Susreta, koji ne bi sputavao mlade ljude da u jednom, nikakvim pravilnikom omeđenom, dijalogu, izraze svoje misli o savremenoj jugoslovenskoj kulturi.

DUHOVITE DOSETKE PUNE PESIMIZMA

Vlak bez voznoga reda putovao je tri dana, zaustavljajući se usput na sporednim stanicama i kolosecima, ali i na značajnim